

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою «Облік, аудит і податковий консалтинг»
(назва освітньої програми)

на тему: «Обліково-контрольне забезпечення розрахунків з оплати праці та напрямки його удосконалення (на прикладі ТОВ «Світовий контейнерний сервіс»)»

Виконавець:

студентка факультету менеджменту,
обліку та інформаційних технологій,
4 курсу, 41 групи

Чебан Ганна Михайлівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Сиротенко Наталія Анатоліївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2024

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ	6
1.1. Основи економічного розуміння класифікації заробітної плати	6
1.2. Нормативно-правові вимоги, що регулюють систему обліку розрахунків з оплати праці	12
1.3. Особливості ведення обліку розрахунків з оплати праці	17
1.4. Проблемні питання обліку оплати праці в сучасних умовах	22
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ, ЯКА ЗАСТОСОВУЄТЬСЯ В ТОВ «СВІТОВИЙ КОНТЕЙНЕРНИЙ СЕРВІС»	26
2.1. Аналіз загальної економічної ситуації на досліджуваному підприємстві та оцінка його стану.....	26
2.2. Документування розрахунків з оплати праці у ТОВ "Світовий контейнерний сервіс"	33
2.3. Процедура нарахування утримання та виплати заробітної плати на досліджуваному підприємстві	38
2.4. Підходи до вдосконалення системи обліку розрахунків з оплати праці	45
РОЗДІЛ 3. ПИТАННЯ КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ	51
3.1. Джерела та теоретичні основи контролю розрахунків з оплати праці	51
3.2. Особливості внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці та напрями удосконалення.....	55
3.3. Оцінка ефективності використання ресурсів на оплату праці в ТОВ "Світовий контейнерний сервіс"	59
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
ДОДАТКИ	68

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасному підприємницькому середовищі ефективно обліково-контрольне забезпечення розрахунків з оплати праці визначає успішність функціонування підприємства та задоволення потреб його працівників. Зважаючи на складність сучасних систем оплати праці, важливо мати належну організацію та контроль за всіма аспектами цього процесу. У цьому контексті обліково-контрольне забезпечення стає ключовим інструментом у здійсненні ефективного управління персоналом та забезпеченні фінансової стабільності підприємства.

Заробітна плата являє собою одну з найбільш складних і важливих категорій в соціально-економічному контексті. З одного боку, вона є основним джерелом доходу для співробітників і відіграє важливу роль у забезпеченні матеріального благополуччя сім'ї. З іншого боку, для роботодавців заробітна плата є важливою частиною виробничих витрат і важливим інструментом мотивації працівників до досягнення цілей бізнесу. Отже, організація обліку та контролю розрахунків з оплати праці та визначення її рівнів, поряд з питанням зайнятості, враховують матеріальні інтереси всіх учасників трудового процесу, які є основою соціальних і трудових відносин у суспільстві.

Актуальність дослідження цієї теми обумовлена необхідністю перегляду організаційно-економічних механізмів регулювання праці та оплати праці в контексті інтеграції України у глобальний європейський простір. Також важливим є пошук підходів до вирішення проблем пільг для працівників у контексті кризових явищ. Цей процес супроводжується появою нових та динамічних оновлень у нормативно-правових документах, які впливають на діяльність бухгалтерів. Це створює постійну потребу у аналізі, систематизації та узагальненні інновацій, оскільки проблеми з виплатами працівникам мають велике значення не лише для окремих осіб, а й для держави в цілому.

Заробітна плата становить основу соціальних і трудових відносин між різними сторонами: працівниками, роботодавцями, державою т. д. Заробітна плата є базою для нарахування внесків та податків. Цей факт підкреслює важливість детального

вивчення характеру зборів у контексті української дійсності та міжнародних стандартів. Такі дослідження включають вивчення деталей, що стосуються обліку та управління платіжними відомостями, а також способів їх подальшого поліпшення.

У контексті постійних змін у законодавстві, питання обліку та оподаткування виплат працівникам вимагають подальшого детального дослідження.

В роботах авторів, таких як Білуха М., Бутинець Ф., Васильчак С., Калина А., Лень В., Подмешальська Ю., Сердюк В., Сук Л., Ткаченко Н. та інших, досліджувалися питання методики бухгалтерського обліку та контролю розрахунків з оплати праці. Їх досвід та підходи становлять важливий внесок у розуміння цих процесів та вирішення практичних завдань у цій сфері.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є аналіз теоретичних та практичних аспектів обліку, аналізу та контролю розрахунків з оплати праці в ТОВ «Світовий контейнерний сервіс». Також робота спрямована на розробку рекомендацій з удосконалення системи управління оплатою праці на даному підприємстві загалом.

Для досягнення мети були сформульовані наступні завдання:

- визначити економічну сутність та природу виникнення поняття «оплата праці»;
- проаналізувати теоретичні аспекти чинного законодавства щодо обліку розрахунків з оплати праці;
- вивчити методику нарахування заробітної плати персоналу підприємства та системи утримань з неї;
- дослідити практичний досвід застосування методів обліку та контролю оплати праці на конкретному підприємстві;
- визначити основні проблеми та недоліки в існуючій системі обліку, контролю та аналізу розрахунків з оплати праці;
- розробити рекомендації щодо удосконалення методики обліку та контролю оплати праці, знайти резерви з урахуванням вимог законодавства та кращих практик.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес інформаційного забезпечення обліку та контролю розрахунків з оплати праці.

Предметом дослідження є облік, аналіз і контроль розрахунків з оплати праці у ТОВ «Світовий контейнерний сервіс».

Методи дослідження. У процесі дослідження було застосовано наступні методи:

– діалектичний метод: використовувався для аналізу взаємозв'язків та взаємодії між різними аспектами обліку та оплати праці на підприємстві.

– абстрактно-логічний метод: застосовувався для вивчення теоретичних положень для виведення логічних висновків.

– розрахунково-конструктивний метод: використовувався для розрахунків та розробки конкретних рекомендацій щодо удосконалення системи оплати праці.

– аналітичний метод: застосовувався для аналізу та інтерпретації отриманих даних щодо обліку та оплати праці.

– економіко-статистичний метод: використовувався для збору, систематизації та аналізу економічних та статистичних даних про розрахунки з оплати праці на підприємстві.

Ці методи дозволили здійснити комплексний та всебічний аналіз системи обліку та контролю розрахунків з оплати праці у ТОВ «Світовий контейнерний сервіс».

Інформаційна база дослідження. Законодавчі акти України, стандарти аудиту та дослідження вчених у галузі обліку, контролю та аналізу оплати праці, а також ресурси Інтернету є джерелами інформації для нашого дослідження. Практичні дані були отримані безпосередньо на підприємстві, використовуючи накази керівництва, первинні документи, форми фінансової звітності та інші джерела.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів, в яких розглядаються теоретичні аспекти обліку розрахунків з оплати праці та їхнього бухгалтерського обліку в системі автоматизованої обробки даних на досліджуваному підприємстві; особливості організації контролю та аналізу, а також надаються висновки та пропозиції. У кінці роботи подано список використаних літературних джерел і додатки.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження теми було виявлено, що ця сфера є однією з ключових у сучасному управлінні персоналом підприємства. Процеси обліку та контролю розрахунків з оплати праці мають вирішальне значення для ефективного функціонування підприємства та задоволення потреб його працівників.

1. Заробітна плата зазвичай виражається в грошовому вираженні і визначається як компенсація за роботу, виконану за трудовим договором. Облік робочої сили і заробітної плати є важливим і складним аспектом управління бізнесом, його облік є обов'язковим. Цей процес вимагає додаткового внутрішнього контролю через складність розрахунків та постійні зміни в законодавстві.

Таким чином, економічна сутність «заробітної плати» полягає в тому, що цей дохід задовольняє матеріальні та духовні потреби, щоб забезпечити процес відтворення робочої сили.

2. Законодавче врегулювання контролю та обліку розрахунків за оплату праці здійснюється на двох рівнях – державному та договірному. Регулювання на державному рівні передбачає контроль і дотримання основних прав працівників щодо праці та її оплати за забезпечення роботодавцями мінімальних соціальних гарантій.

Основні положення щодо оплати праці в Україні регулюються рядом нормативно-правових актів, зокрема Конституцією України, Кодексом законів про працю, законами, постановами Кабінету Міністрів України та інструкціями, які затверджуються Міністерством статистики України. Закон України "Про оплату праці" є основним нормативно-правовим актом, який визначає сутність та принципи цього процесу.

3. Практичні аспекти обліку розрахунків за оплату праці були проаналізовані на прикладі Товариства з обмеженою відповідальністю «Світовий контейнерний сервіс», що успішно функціонує на ринку протягом більш ніж 11 років. Ця фірма має штатну чисельність 24 особи та оподатковується за спрощеною системою, відповідно до чинного законодавства.

Бухгалтерію очолює головний бухгалтер, який відповідає за стан і ведення бухгалтерського обліку підприємства, і бухгалтер, який відповідає за бухгалтерський облік відповідно до Податкового кодексу (обробляє інформацію і готує податкові звіти).

В ТОВ «Світовий контейнерний сервіс» облік оплати праці відбувається за допомогою програмного забезпечення «BAS: Бухгалтерія». Цей облік проводиться на пасивному рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», до якого створюються окремі субрахунки.

Організаційна структура бухгалтерії є лінійною, тобто передбачає, що всі виконавці підпорядковуються безпосередньо головному бухгалтеру. Бухгалтерський облік на досліджуваному підприємстві ведеться у двох комп'ютерних програмах: BAS:Бухгалтерія та внутрішня програма управління підприємством.

Для відображення операцій з оплати праці використовуються розрахункова відомість та Оборотно-сальдова відомість за рахунком 661 "Розрахунки з оплати праці". Аналітичний рахунок складається на щомісячній основі. У цьому документі фіксуються нарахована заробітна плата та відповідні відрахування.

4. На підприємстві використовують дві форми оплати праці - відрядну (від обсягу зробленого) і погодинну (від величини відпрацьованого часу), залежно від того, який головний критерій береться за основу розрахунку заробітної плати: обсяг виконаної роботи в фізичних одиницях або кількість відпрацьованого часу.

Після ознайомлення з процедурою нарахування та утримання при розрахунку заробітної плати можна зазначити, що методика розрахунку відповідає вимогам, викладеним у відповідних листах, інструкціях та нормативно-правових актах, що стосуються обліку оплати праці. Весь обліковий процес з розрахунків з оплати праці автоматизований за допомогою комп'ютерної програми BAS:Бухгалтерія, що значно спрощує завдання бухгалтера, зменшує ймовірність помилок під час нарахувань та підготовки звітності.

В результаті вивчення методики та системи нарахувань підприємству були надані рекомендації щодо покращення:

- контролю використання робочого часу та забезпечення підвищення продуктивності праці;
- своєчасного проведення розрахунків з працівниками по заробітній платі та іншим виплатам;
- використання фонду оплати праці та інших коштів, виділених працівникам підприємства;
- рівня кваліфікації робітників;
- системи документообігу відпусток.

5. Можна зазначити, що ТОВ "Світовий контейнерний сервіс" функціонує стабільно, але його показники не відзначаються значним позитивним зростанням, особливо порівняно 2023 рік з 2022. Як на кінець 2022 і 2023 років, у ТОВ «Світовий контейнерний сервіс» був кризовий фінансовий стан, тому що у підприємства не достатньо основних джерел для фінансування запасів.

У 2021 році, коефіцієнт поточної ліквідності свідчив, що підприємство мало змогу погасити 35% своїх поточних зобов'язань за рахунок дебіторської заборгованості, а у 2022 році лише 19%, у 2023 році цей показник покращився на 31% та склав 50 % покриття, при нормативному значенні від 80% до 100%.

Враховуючи зменшення обсягу виробництва у звітному році порівняно з попереднім, для забезпечення такого обсягу виробництва потрібно було б мати 15 робітників. Оскільки фактична чисельність робітників зросла на 1 особу, це не можна вважати за економію робочої сили.

6. На основі проведеного дослідження були розроблені конкретні рекомендації щодо удосконалення системи обліку та контролю розрахунків з оплати праці на досліджуваному підприємстві, а саме:

- розробити алгоритм вчасної виплати авансів та заробітної плати робітникам у встановлених законодавством та облікової політикою строках;
- створити та затвердити наказ про облікову політику;
- розробити графік відпусток;

– нарахувати резерв відпусток.

Ці рекомендації мають на меті підвищення ефективності управління оплатою праці, забезпечення справедливості та прозорості у відносинах між працівниками та роботодавцем, а також мінімізацію ризиків порушень законодавства та економічних втрат для підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артюх О.В., Кравчук Д.І. Аудит розрахунків з оплати праці: огляд типових порушень обліку та шляхи їх вирішення. Науковий погляд: економіка та управління, 4(62), 123-128с. URL: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.16.39.html> (дата звернення: 24.01.2024)
2. Безпалько О.С. Вдосконалення обліку заробітної плати працівників підприємства. URL: <https://naub.oa.edu.ua> /2018/вдосконалення-обліку-заробітної-плати/(дата звернення: 22.01.2024)
3. Верхоглядова Н.І., Шило В.П. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 536 с(дата звернення: 18.01.2024)
4. Воловець, Я. В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. Київ: Алерта, 2005. 199 с. URL: <https://buklib.net/books/21938/>(дата звернення: 03.02.2024)
5. Воськало Н.М., Воськало В.І. Теоретичні та методологічні основи розрахунків за виплатами працівникам. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит, № 2, 2018. С. 239-244. URL: http://www.easterneuropeebm.in.ua/journal/13_2018/44.pdf (дата звернення: 18.01.2024).
6. Ганін В.І., Петряєва З.Ф., Прокопенко І.Ф. Курс економічного аналізу : підручник. Харків : Видавництво «Легас», 2015. 384 с. (дата звернення: 05.03.2024)
7. Гамова О.В., Козачок І.А., Федоренко Т.В. Внутрішній контроль за заробітної плати на підприємстві. Економічна наука 31-37с. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2017/8.pdf (дата звернення: 24.03.2024)
8. Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Романів Р.В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2016. 424 с(дата звернення: 29.03.2024)
9. Дробязко С.І. Організація бухгалтерського обліку заробітної плати працівників підприємства. Економіка та держава. 2020. №1. С. 4–8. (дата звернення: 31.02.2024)

10. Дружиніна В.В., Чорноус О.І. Оптимізація фонду заробітної плати на підприємствах в умовах кризи. Актуальні проблеми економіки. 2014. №9. С.112 – 117(дата звернення: 31.02.2024)

11. Дороніна О.А. Стратегія формування системи оплати праці на промисловому підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.09.01 “Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика” / О.А. Дороніна Донецьк, 2012. 23 с. (дата звернення: 28.01.2024)

12. Документальне оформлення розрахунків із заробітної плати. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/situation-doc/SB081060> (дата звернення: 18.01.2024).

13. Економіка праці і соціально–трудова відносини : навч. посіб. / за наук. ред. д.е.н. А.Г. Бабенка. Дніпропетровськ : Дніпропетровська державна фінансова академія, 2011. 268 с. (дата звернення: 10.02.2024)

14. Житний П.Є., Афанас'єва І.І. Процес формування облікової інформації в управлінні. *Вісник ЖДТУ. Економіка, управління та адміністрування*. 2010. № 3 (53) Ч. 2. С 100-102. URL: <HTTP://VEN.ZTU.EDU.UA/ARTICLE/VIEW/66756/62351> (дата звернення: 25.02.2024)

15. Завіновська Г.Т. Економіка праці : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2003. 300 с. (дата звернення: 01.02.2024)

16. Інструкція зі статистики заробітної плати: Наказ Держкомстату України від 13.01.2004 № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0114-04#Text> (дата звернення: 25.02.2024)

17. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 06.03.2024).

18. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322–VIII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=322-0> (дата звернення: 24.01.2024).

19. Конвенція про захист заробітної плати № 95. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_146#Text (дата звернення: 18.01.2024).

20. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96– ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96> –вр (дата звернення 11.03.2024)

21. Крупій Д.В., Скорнякова Ю.Б. Організація обліку оплати праці: проблемні аспекти та напрями вдосконалення. Обліково–аналітичне забезпечення управління розвитком підприємства. Запоріжжя, 2022. Вип. 7. С. 28–36. (дата звернення: 13.01.2024)

22. Крупій Д. В., Скорнякова Ю.Б. Організація обліку розрахунків з оплати праці: сутність та особливості на малих підприємствах. Економіка, фінанси, облік та право в умовах глобалізації : матеріали міжнар. наук.– практ. конф., м. Біла Церква. 2022. С. 54–56. (дата звернення: 02.02.2024)

23. Крупка Я.Д., Фінансовий облік : підручник Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 451 с. (дата звернення: 21.01.2024)

24. Малаховський Ю.В. Механізм формування, розподілу і використання фонду оплати праці підприємств машинобудування: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01 “Економіка, організація і управління підприємствами” / Ю.В. Малаховський – Хмельницький, 2004. 19 с. (дата звернення: 23.01.2024)

25. Машевська А.А. Теоретичне підґрунтя організації оплати праці суб’єктів господарювання. Ефективна економіка, 2019. №11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2019/189.pdf (дата звернення: 04.04.2024).

26. Миронова Ю.Ю., Панасенко В.А. Проблеми організації обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві. Економіка і регіон. 2016. № 1(56), 121–126 с. (дата звернення: 09.02.2024)

27. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: підруч. Київ : Алерта, 2016 -1040 с. (дата звернення: 18.01.2024)

28. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 16.01.2024)

29. Подмешальська Ю.В. Удосконалення обліку та аудит заробітної плати на підприємстві. Економіка та держава. 2020. №12. С. 100–108. (дата звернення: 15.01.2024)

30. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV (із змінами і доповненнями). URL: <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення 28.01.2024)

31. Про відпустки : Закон України від 15.11.1996 № 504/96–ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80>. (дата звернення 15.02.2024).

32. Про внесення змін до Інструкції про порядок нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове соціальне страхування. Наказ Міністерства фінансів України від 04.05.2018 № 469. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0645-18#top> (дата звернення: 28.01.2024).

33. Про затвердження Інструкції зі статистики заробітної плати. Наказ Державного комітету статистики України від 13.01.2004 № № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0114-04#Text> (дата звернення: 10.02.2024).

34. Про затвердження Національного положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 № 601. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03#Tex>. (дата звернення: 09.03.2024).

35. Про затвердження Порядку обчислення середньої заробітної плати: Постанови Кабінету Міністрів України від 08.02.1995 № 100. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/100-95-%D0%BF#Text> (дата звернення: 18.01.2024).

36. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 2011 № 2464-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text> (дата звернення: 10.01.2024).

37. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95–ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg> =108%. (дата звернення: 30.01.2024).

38. Про охорону праці: Закон України від 1992 № 49. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text> (дата звернення: 27.01.2024).

39. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15.07.1999 р. № 966– XIV.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/966-14>. (дата звернення: 10.03.2024)

40. Прохар Н. В. Фінансовий облік : навч.-метод. посібник Полтава : ПУЕТ, 2015. -119 с. (дата звернення: 12.02.2024)

41. Ткаченко Н.А. Особливості документального оформлення операцій з обліку праці та її оплати. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/osoblivostidokumentalnogo-oformlennya-operaciy-z-obliku-praci-ta-ii-oplati.html> (дата звернення: 09.02.2024)